

Datum 2023-05-26
Dokumenttyp Yttrande
Diarienummer 2023/0072
Ert diarienummer S2023/00440
Handläggare Evelina Stadin

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande om Från delar till helhet – Tvångsvården som en del av en sammanhållen och personcentrerad vårdkedja (SOU 2023:5)

Myndigheten för delaktighet arbetar för ett samhälle där alla kan vara delaktiga, oavsett funktionsförmåga. Myndigheten lämnar följande yttrande.

Sammanfattning

Myndigheten för delaktighet (MFD) tillstyrker förslaget om att skapa en samordnad och mer personcentrerad psykiatrisk vård som syftar till att underlätta vård utifrån samsjuklighet. Myndigheten ser positivt på utredningens förslag om målbilder för vård och stöd ur ett brukar- och patientperspektiv som MFD bedömer ligger i linje med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Nedan presenteras de delar av utredningen som MFD tillstyrker med ytterligare kommentarer. Vissa av förslagen i utredningen ligger utanför MFD:s uppdrag och verksamhetsområde. I detta remissyttrande tillstyrker och kommenterar MFD därför endast de förslag som ligger inom myndighetens kompetensområde.

Allmänna synpunkter

MFD ser positivt på förslaget att patienten aktivt involveras i att ta fram målsättningar med behandlingen och utvärdering av dessa. MFD ställer sig även positiv till utredningens ambition om att öka patientens och anhörigas delaktighet och inflytande i vården, utveckla innehållet i vården och avsikt att minska tvångsåtgärder, liksom att socialtjänsten ska få ett förtydligt ansvar att ge stöd till anhöriga.

MFD ser också positivt på förslaget att de överenskommelser som kommuner och regioner ingår tillsammans ska baseras på aktiv involvering av personer med egen erfarenhet av insatser från hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

MFD ser även positivt på förslaget att kommunerna utifrån lagstiftningen kommer att få ett förtydligt ansvar för bostad, sysselsättning, arbete eller utbildning samt personligt stöd att kunna leva ett självständigt liv. MFD delar utredningens uppfattning om att Socialstyrelsen, i samverkan med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen och i samråd med SKR, bör få i uppdrag att stödja kommunerna att utveckla former för sysselsättning för den enskilda och möjligheter till ett självständigt liv.

MFD välkomnar förslaget om att statsbidraget höjs för juridiska personer som tillhandahåller sysselsättning för personer med psykisk funktionsnedsättning.

MFD ser positivt på att utredningen lyfter behovet att tillgängligheten till evidensbaserad behandling behöver öka inom tvångsvården. MFD vill ta tillfället i akt och lyfta behov av ökat kunskapsläge om personer med intellektuella funktionsnedsättningar, i synnerhet vid förekomst av samsjuklighet såsom missbruk och beroende, samt andra funktionsnedsättningar. Intellektuella funktionsnedsättningar kan vara svåra att upptäcka och den psykiska ohälsan hos personer med intellektuell funktionsnedsättning reduceras ofta till en del av funktionsnedsättningen. Lindrig intellektuell funktionsnedsättning kan även i sig innebära höjd suicidrisk, framförallt om personen också har psykiatrisk sjukdom såsom depression. Psykiatriska sjukdomar och samsjuklighet med andra funktionsnedsättningar, såsom neuropsykiatriska funktionsnedsättning, är vanligare bland personer med intellektuell funktionsnedsättning jämfört med den övriga populationen. I Sverige är kunskapsläget svagt kring målgruppen vilket är problematiskt, i synnerhet utifrån ett tvångsvårdsperspektiv. De studier som gjorts visar dock på att psykisk ohälsa och olika ångesttillstånd är vanligare hos personer med intellektuell funktionsnedsättning än bland övriga befolkningen, men det finns stora kunskapsluckor inom området.

Personer med intellektuell funktionsnedsättning är ofta i behov av en individualiserad och kompetensbaserad vård med tillgång till olika former av stöd. Det ställer synnerligen höga krav på kompetens hos sjukvårdspersonal inom tvångsvården att kunna identifiera dessa behov. Därvid finns det ett behov av ökad forskning för att höja kunskapsläget.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har generaldirektör Malin Ekman Aldén (beslutande), avdelningschef Pernilla Börjesson och utredare Evelina Stadin (föredragande) deltagit.

Myndigheten för delaktighet

[elektroniskt underskriven]

Malin Ekman Aldén